

Pol To Metengei Naha Timoti Ni Rumbwero Chengi

¹ Ani Pol, ani Jisas Kurais himache. Woro nunu ai ratandau Gotri ga, ka nu hei ki nu nikisindau hima ri, Jisas Kurais, ga findo fi ani esisiwani ani Jisas Kurais himache hinga a wa'aisindau.

² E, Timoti, sembe ha sumbu numbo ti mini a mekuro ti keke, mini ai che mwe naha hinga, woroti do chengi mini a kaindau. E, nui Yapai Gotri ga nui Apukolaka ri, Jisas Kurais, ga fi hima keke wo sumbu tinga, e, fi sembe wahapi sumbu tinga mini ki ya sa ete da.

Kale mwanji gambo hinga ma nu hanja'ai

³ E, imbihumbwa Masetoniya mapwa tokwe ani ikoni mini a sawero hingambwa apa o mini ani ai sawenda. Mini Efesas ko ki ma ete dani ele hima ni ma ete wunu sawe, apa nimba gambo mwanji fweleni wunu warondoko kei.

⁴ Wosini ma wunu sawewa ele hima i inaka ki sukwaro atei mwanji lenga atei hima i hi walefo naha kairo chengi huwe laka tinga sa wu hanja'ai. Hinde wowani, ele mwanji hinga to ai wunu ra'aindawani anangiya bomo tumbwa wunu ki sukwandawani Gotri ai nunu rata ki ri mekuro sembe ha sumbu numbo ni gamweche ri okulanda nambwe.

⁵ Woro do mwanji ni apa kwambu ki mini a sawendau ti, o tini wu mendini wu sirinawa sembe halaya ti, inaka tenge miyafu hambwanda

nambwe sembe ti, e, sembe mwe naha handau sumbu ti, ele sumbu ki sukwandau hima keke wo sumbu ti wunu ki tale kinani.

⁶ E, hima fwele kale mwanji mu mwe ni wu andosini, mwanji ba fo tokwe wu ai yatito yatito wu bwa bwa wu anangiyandawani wunu ki sumbu mwe ti sukwanda nambwe.

⁷ Wunu wui okokona ti, Gotri lo mwanji ondiyakandiyandau hima hinga wu sira kinani ka mwanji hinga ni wu sawendau: “Dele mwanji nu bwandau ti, mwe naha.” Woro o mwanji wu bwaro mwanji mu mwe ti wu hikisandau.

⁸ Woro nu hambwanda, Gotri ri lo mwanji ni sirinandau sumbu mwe ni nunu ri mekusiro leni nu hambwani nu sirinawa o Gotri lo mwanji kipe naha nunu okulano.

⁹ O keke nunu ka sumbu ni ma hambwawa nu hambwa: Gotri lo mwanji ti, hima kipe naha keke ri sawe nambwe, mina. O lo mwanji, lo mwanji ni yetupwasindau hima le, hima i mwanji ni sawesiya'aında hima le, Gotri ni gumwa sisini kapwa sumbu leni wosindau hima le, Gotri mwanji ti minambwe kanambwe nasini nuwe pe sumbu tini sirinandau hima le, nuwai yapai ga ele biya hima fwelenga wunu yeni sindau hima le,

¹⁰ hima i humwe sawendau hima le, humwe hura to wosindau sumbu hingambwa wosindau hurahama le, hima leni hili yani ra'aında hima le, mwanji nimba gambondau hima le, nimba gamboni kari kau mwe naha nandau hima le, e, Gotri mwanji mwe ni sawesiya'aında hima ba fwele tinda ete wuhi.

¹¹ Do mwanji hinga ti, Gotri ri ani mekuro mwanji kipe naha ni a sirinani a bwaro, woro

Gotri mwanji kipe naha mwe oti, hi hinga okundani eripe'aripe sumbu mu tini torosindau Gotri ki sukwasiwani ando ele hima ni a bwa kinani ri ani esiro.

Pol, Gotri rini keke woro keke rini wese'aro

¹² Nui Apukolaka Jisas Kurais to do a randau tau ki ri ani esisini ani ni ka hinga ya ete ri hambwa, ani do tau kipe tumbwa rini keke a randano. Wosini gisi gisi kwambu ti ri ani handau. O keke ani rini ni a wese'andau.

¹³ Mwe naha, imbihumbwa hi rihi ti ani hambwa nambwe a dani rini a saweholiyandani, rini ni sembe haro hima ele ni walambe sumbu wunu a wosindani rini ni a sawesiya'aindaro. O gisi sembe rini ani ha nambwe a dani ele sumbu hinga a wosindaro ti keke, ani keke ri hambwafuni ya ri ani okula.

¹⁴ Wosini nui Apukolaka ri hima keke wo sumbu ti, ani ni omwesika ri ai handawani Jisas Kurais ni sembe handau sumbu tinga, e, rini keke wondau sumbu tinga ani ki kipe naha sukwasini ya inda.

¹⁵ Nunu do nuwe ki nu dasini kapwa sumbu nu wondau hima leni Kurais Jisas nunu ri ai ri ra'ai ki do nuwe ki ri sikaro. Woro do mwanji mwe naha, hima le wu mendini sembe ti sa wu ha. Woro kapwa sumbu wosindau hima lei nindo ki ando wunu ni a dikisini kapwa hima naha a dau.

¹⁶ Woro ka hinga a dawani Gotri ani keke o hingambwa ri woro ti, hinde wowani, kale kapwa sumbu omwesika naha a wosindani ele nomo Kurais Jisas ni ani handawani ele ni ri hambwa nambwe ani ni ri rataro sumbu kipe naha rihi

tini ri meku kinani. O sumbu hinga ri wosiro ti, ando ani etisiwa ele hima ai mwale tini wu hei hei wu tani sembe wuhi ti rini ni wu hasini ri himamwale ako ti wu torosini gisi gisi kipe tumbwa wu da ki.

¹⁷ Gotri, ete da ete da King Apukolaka, rini handa nambwe, e, hima le miya minde ki rini heinda nambwe, rindombwa Gotri funda naha. O keke kwambu omwesika laka tinga hi omwesika tinga rini kumbwa sa ete da. Mwe naha.

Timoti, kwambu ki etisini miho lenga sa anaye

¹⁸ Ai che ri, Timoti, ani ka mwanji Gotri mwanji bwarakarandaro hima le imbihumbwa mini ni wu bwaro mwanji numbwa a sirinani tau kipe mi ra ki mwanji kwambu tiki mini a sawendau. Mini ka mini wu bwaro mwanji mi toronambuni mi hambwafwa'aisini apa o mwanji ki miho lenga Gotri tau kipe keke ma ku anaye.

¹⁹ Ka au mi anayeno ti, sembe ha sumbu mihi tinga ele sumbu ni norukweni kilindau sumbu mihi tinga ete mi toronambusini ma anaye. Hima fwele ele sumbu ni norukweni kilindau sumbu tini gumwa wu sikoni sipi tito ini humokuto ki yekoni walambe indau hinga sembe ha sumbu wuhi ti walambe iro.

²⁰ Woro Haimeniyas hima pi Alekisanda fini o sumbu hinga fi wosiro. Wosiwani fini a toroni kapwa hima ri, Saiten, tapa tenge ki fini a yenguro. Woro o sumbu to sa fini ondiyakandiyawa Gotri hi tini fi saweholiyandau sumbu ti sa fi hanja'ai.

2

Gotri ni uchahambwandau sumbu

¹⁻² Woro do tau mi ra ki metengei naha sembe mini a yeni a rasaindau mwanji ti ka hinga: E, ele hima keke Gotri ni ku silindani, rini ku uchahambwandani, ma rini ku wese'anda. Wondani king apukolaka le keke ku uchahambwandani, e, ele kwambu chele hima ba fweleni ku okula ki ma wunu ku uchahambwanda. Wondawa sembe wahapi kumbwa nu dani Gotri sumbu kipe tumbwa nu sirinanda.

³ Gotri ni uchahambwandau sumbu hinga kati nunu ai ratandau hima ri, Gotri, ri miyaningisopo ki kipe naha, rini o tini ri okokonandau.

⁴ Rini ele hima hinga tinda ete ri ai ratawa Gotri mwanji mwe naha ti wu hambwa ki ri okokonandau.

⁵ Hinde wowani, nu hambwanda, Gotri rini funda naha. Wondawani hima minde hinga sirasini Gotri ga hima lenga wui alase ki rairo hima ri funda naha, rini hima hinga wa'airo Kurais Jisas.

⁶ Rini ri hima tape ri ohumbwesini ele hima keke wungwa ri jiro ti, o sumbu imbihumbwa Gotri ondiyasiro gisi naha ki sukwaro. O sumbu hinga ki Gotri nunu ri mekuro ti, Gotri ele hima ni ai rata kinani ri okokonandau.

⁷ Gotri ani ni Jisas himache hinga ri ani esiro ti, ele biya hima kupu ba fweleni do ri mwanji a bwa kinani ri ani esiro. Mwe naha ki a sawendau, nimba a gambonda nambwe. Ri ani esisiwani ondiyakandiyandau hima hinga ani etisini ele

biya hima kupu ba fwele ri mwanji mwe naha ni wu mendini sembe wu ha kinani ai tau a randau.

⁸ Woro ai okokona ti, ele ko ki dau sembe haro hurahama le, wunu sembe enge ani anangiyanda nambwe sembe halayasini tapa wuhi wu raisisini Gotri ni sa wu uchahambwanda.

Himiyama lei mwanji

⁹ Ani ai okokona ti, ele himiyama okwe sios lei miyaningisopo ki chikindau ka'apwe hingambwa sa wu so'oinda. Apa himiyama le hi wuhi rasai ki nimba wu eripeni ele ba fo ba fo mwa'ambwe ki wosiro kolosi tinga, e, kangasiki kipe naha ti, gol ki wosiro mwa'ambwe ti hima tape tini ka'apwe ti wu wosinda kei.

¹⁰ Mina, e, Gotri ni lotu wondau himiyama le, o wui sembe ha sumbu ni chikindau sumbu kipe naha wuhi ti, ka'apwe kipe ni so'oindau hinga sa wu so'oisi.

¹¹ E, humwe foti tinjenga hi tihi ti sa rakaisini mwanji gainasini, mwanji ti ti mendini sirinani kipe tumbwa sa ti hambwa.

¹² E, himiyama foti hurahama leni ti dikisini tindo heiye tokwe ti dasini wunu ni ti ondiyakandiyano tini ani ohounanda nambwe. Mina. Himiyama le sa nimba gainani wu litisini mwanji tumbwa sa wu mendinda.

¹³ Hinde wowani, imbihumbwa Gotri Atam ni metengei ri wosisinimbwa Ifi ni wosiro.

¹⁴ Wosiwani Atam rini o mwanji gambo ni sirina nambwe. E, himiyama to o mwanji gambo ni ti mendiwani mwanji mwe hinga ti hambwakoni kapwa sumbu ti ya ti wosi.

15 Woro himiyama le wunu che leni sa wu randa. Wosini Gotri ni sembe wu hasini ri hima keke wo sumbu ni wu sirinandani halaya naha ki kipe tumbwa ete wu dani wunjenga kipe tumbwa wu aulindawambwa Gotri wunu ai ra'aino.

3

Sios tau aulindau hima leni sawero mwanji

¹ Do mwanji mwe naha: E, hima fori sios aulindau tau ti ri ra ki au rini saindau ti nawa, ori hima tau kipe naha tini ri ra ki ri hambwandau.

² O keke sios tau aulino hima ri, rini hima kipe naha to o tau sa ri auli, apa kapwa sumbu che fori ri wosiwa hima le rini saweholiya ki. Rini humwe funda ri ri hopwesini sa ri da. Rini rinjenga ri hima tape ti kipe naha tumbwa ri aulindani sumbu kipe tumbwa ri sirinandani ele tau kipe numbwa sa ri randa. Rini hima ba fwelenga ri nau hinga sa wunu ri hambwandani wunu ri okulanda. Wondani hima leni ondiyakandiyandau hima kipe naha hinga sa ri da.

³ Ori hima apa waini uku miyafa ri asini ambwatinambwati kei. Rini sembe enge a ti metengei ete rini ki sukwakoni ri sarahumwarani au ti apa ri wo kei. Rini hima leni sembe wahapi sa ri hambwanda. Apa ya keke funda ri okokonani inaka miyafa ri hambwa kei.

⁴ Rini ele ri che humwe ni norukweni sa ri aulindani, ele ri che ni ri sawendiriwa ri mwanji ti wu mendini kipe naha sa wu sirinanda.

⁵ E, hima fori ri che humwe ni norukweni ri aulinda nambwe nawa, rini apa Gotri sios hima leni norukweni hinde ri auli kumbwa.

⁶ E, sembe apambwa naha haro hima fori sios aulindau hima hinga ri eti hinga. Foki apa hi rihi ri rasaini ri hichakowa Gotri kapwa hima ri, Saiten, ni rumbwewani sikaro hinga rini wosino.

⁷ Rini hoko ki dau hima lei nindo ki hi kipe naha rini sawendau hima rito, sios aulindau hima hinga sa ri eti. E, hi rihi ti kapwa ti nawa apa ri eti hinga, foki huruhumba hinga heifuni ri ini kapwa hima ri, Saiten, injisiro kowe ki ri raino.

Sios tau randau hima leni sawero mwanji

⁸ Ele sios tau ra ki hambwandau hima le, wunu okwe o hingambwa inaka wuhi ti o wui tau numbwa norukweni wu hambwa hambwa wu randawa hima le hi kipe sa wunu ucha. Wunu apa tarukwe tenge wu wosi kei. Apa waini uku miyafu wu ani wu ambwatinambwati kei. Wondani apa ele biya hima i ya tini wu gamboni wu ra'ai kei.

⁹ Sembe wuhi ti halaya naha ki sa dasini sembe ha sumbu ti, ti mwanji mu mwe naha ti sa wu toronambusi.

¹⁰ Metengei naha tau ra sumbu wuhi ti ma wunu simiyanehei. E, ku heiwa tau ti kipe tumbwa wu rawa, sios tau ra hima hinga ya sa wu da.

¹¹ E, wui humwe le okwe wunjenga wu wosindau sumbu numbwa norukweni wu hambwa hambwa wui hurache le dau hingambwa sa wu da. Apa hima leni gumwa tokwe kapwa mwanji fwele wu bwa kei. Wunu gisi gisi sumbu kipe tumbwa sa wu wosindani kipe naha kumbwa sa wu da.

¹² Sios tau randau hima ri, rini humwe funda ri hopwesini sa ri da. Wosini ri che humwe leni norukweni sa ri aulinda.

¹³ Sios tau randau hima le o wui tau kipe naha tumbwa wu rawa hi wuhi ti kipe naha tumbwa sukwandawa Kurais Jisas ni sembe haro sumbu wuhi ti kwambu omwesika wu ai torosini wu etikonda.

Gotri sumbu, ti mwanji mu

¹⁴ Mwe naha, mini tambwa metengei ete a ta ki ani hambwanda, woro do chengi mini ni a kairo.

¹⁵ Woro mini tambwa aichefundari a ta nambwe ti nawa, do chengi ki a kairo mwanji ni mi heini mi hambwasini Gotri himiyama hurahama le norukweni wu ichi'uchano numbo kipe ti ma wunu mekusiwa kipe tumbwa sa wu da. Gotri himiyama hurahama leni sawero ti, ri himamwale ga dau sios ni sawero. Woro sios mwe oti worumbo tito aka tini ekikinasindau hingambwa Gotri mwanji mwe tini o hingambwa ekikinasindau.

¹⁶ Ei, mwe naha, lotu wo sumbu nuhi tini kichandau yanisini daro mwanji ti omwesika naha, woro hima le o sumbu ni apa hinde minambwe wu na kumbwa. Mwanji mwe ti ka hinga:

Rini hima minde naha ri wa'aisini, amwei naha ete ri siraro.

Wosiwani Gotri Himamwale kipe ti nunu ri mekusiwo, ori hima hima kipe naha.

E, ensel le okwe rini heiro.

Wosiwani ri himache le ri mwanji ti wu bwawani do nuwe ki dau ele hima ba fwele tinda ete wu mendiro.

Wosini nuwe ki dau mapwa laka hinga tinda ete hima fwele sembe rini numbwa wu hasindau.

Wosiwani Gotri hewen ko tokwe ai rini rakauro.

4

Nimba gambondau hima ni sawero mwanji

¹ Gotri Himamwale kipe amwei naha ka hinga sawendau: Gisi jipe takaindawa hima fwele sembe ha sumbu wuhi ti wu hanja'aisini nimba gambondau himamwale kapwa lei mwanji tini wu mendini wu sirinakoni mwe naha ya wu nakonda.

² Dele mwanji gambo hinga ti, mwanji numbwa bwani sumbu mwe wosinda nambwe nimba gambondau hima lei inaka ki sukwandau. Wunu wui inaka ga wui sembe ga emendiki naha isiwani sumbu foti norukweni wu kilinda nambwe.

³ Woro ele himako to apahopwendau sumbu tini minambwe wu nandani hima i ahirahi fwele wu ano tini o hingambwa minambwe o wu nakonda. Woro ele ahirahi hinga tinda ete Gotri wosiro le, sembe rini ni nu hasini ri mwanji ni mwe naha nu hambwandau hima leto Gotri ni nu wese'asini nu toro kinani Gotri ele ni wosiro.

⁴ Nu hambwanda, Gotri wosiro ele mwa'ambwe hinga tinda ete kipe naha tumbwa. Foki apa kapwa nani nu rumbwe'i ki. O keke Gotri ni nu wese'asini ma nu toro.

⁵ Hinde wowani, Gotri mwanji tinga rini ni uchahambwandau sumbu tinga ele mwa'ambwe ni okulasiwani Gotri miyaningisopo ki kipe naha tumbwa sukwandau.

Timoti, Kurais tau ra himache kipe naha hinga sa ri da

⁶ Woro dele mwanji hinga ele nui hiparakambwe leni mi ondiyakandiyawa mini Kurais Jisas i tau ra himache kipe naha mi dakondau. Wondawa mi mendini sirinandau kapi mwanji to sembe ha sumbu ni okulandau mwanji tinga ele Gotri mwanji ni ondiyakandiyandau mwanji kipe lenga, ahirahi to gisi gisi hima ni okulandau hinga mini okulandawa sembe ha sumbu mihi ti hehenani omwesika laka indano.

⁷ E, hima le wunu Gotri sumbu mwe ni diyanda nambwe ambwatinambwati atei mwanji leni wu bwandani wui sumbu leni sawendirindawa, ele mwanji miya hinga ti gumwa ma sisini inda. Wosini mini gisi gisi Gotri ni sirinandau sumbu kipe ni mi toronambu ki tau kwambu ma randa.

⁸ Nu hambwanda, hima tape nuhi kwambu i kinani nu simiyakamiyandau sumbu ti, o gamweche ri nunu okulandau. Woro, himamwale nuhi kwambu i kinani nu simiyakamiyandau sumbu tito miyafu naha ki nunu okulano. Hinde wowani, o sumbu hinga ti do nu dau gisi tumbwa, mina, ichai ai sukvano gisi okwe nui himamwale ti funda ete o nunu okulakonda.

⁹ Do mwanji mwe naha, o keke dele hima hinga o mwanji wu mendini sembe ti sa wu ha.

¹⁰ O sumbu keke nunu kwambu ki nu anayeni tau kwambu naha do nu randa. Hinde wowani, nunu himamwale ga dau Gotri ni sembe nu hasini nunu ri ai ri ra'aino gisi tini nu nikisindau. Gotri rini ele himiyama hurahama ni ai ra'aindau

hima naha, woro nunu, rini ni sembe haro hima, leni mwe naha ri ra'aikondau.

¹¹ Mini ele himiyama hurahama ni dele mwanji hinga ni kwambu ki ma wunu sawendirini ma wunu ondiyakandiyanda.

¹² Woro hima fweleni mini heini hima wapa mini wu nakoni apa mini ni wu rakai ki, mina. Mini himamwale hinga mi enindawa sembe ha himako le, mi mwanji ti, mi ichi'uchandau numbo ti, hima keke wo sumbu mihi ti, sembe ha sumbu mihi ti, e, halayasindau sumbu mihi ti, sa mini wu hei hei wu sirinanda.

¹³ Woro ani ni mi nikisindani mini Gotri mwanji ti ele hima ni Gotri chengi tiki mi hambwasini wunu mi sawekaweni sembe wuhi mi yeni rasaindani norukweni ma wunu ondiyakandiyanda.

¹⁴ Mini Gotri Himamwale kipe mini haro peresen mihi ti apa bwelefo kalefo mi nani mi hanja'ai kei. Peresen mihi mwe ti, imbihumbwa sios mekupu hima le wui tapa ti wu owesini Gotri ni mini keke wu uchahambwani Gotri peresen mini haro mwanji ti wu bwarakararo gisi ki mini haro.

¹⁵ Mini gisi gisi o mi tau numbwa mi hambwasini hima tape mihi tinda ete o kumbwa ma randa. Wondawa ele hima hinga tinda ete mi randau tau tini sa wu heini wu hambwa, mi randau tau ti, omwesika sai sai indau.

¹⁶ Wondani minjenga mi ichi'uchandau numbo ti norukweni mi ai hambwafwa'aindani ele hima ni mi ondiyakandiyandau mwanji mu ti norukweni ma kilinda. Mini gisi gisi o tau hinga ni kwambu tiki ma ete randa. O hinga mi wowa o tau mi randau to kipe naha ai mini okulan-

dawa mi mwanji mendindau hima okwe wunu okulakondawa Gotri o kunu ra'aikonda.

5

Himiyama hurahama leni norukwendau sumbu kipe

¹ Mini apa mekupu hima forini mwanji kwambu ki rini sawe kei. O sumbu hinga sa biya da. Mi yapai ni mwanji binda ki mi sawendau hingambwa ma rini sawe. E, hima wapa le mi sawekawe kinawa mi hipache leni mi wosindau hinga ma wunu wosi.

² Mi nuwai ni mwanji binda ki mi bwandau hingambwa ele mekupu humwe o hingambwa ma wunu wosi. E, ele mi kahaiche ni mi sawendirindau hingambwa, ele humwe chongo ni mi kahaiche minde hinga mi hambwasini o hingambwa ma wunu wosi.

Himanguto leni sawero mwanji

³ E, himanguto fwele wunu bati naha wu dasini mwa'ambwe keke wu heifundau ti, ma wunu heirasirani wunu enependa.

⁴ Woro, himanguto foti che to'o nita to dawa ma wunu ondiyakandiyawa ele che nita to metengei naha Gotri sumbu ni wu sirinani wunu yakwandaro hima leni wasa sa wu ai yakwa. Mwe naha, o sumbu hinga ti, Gotri okokonasindau.

⁵ E, himanguto foti tini bati naha ti dasini mwa'ambwe keke ti heifundau ti, o humwe hinga ti inaka ki Gotri numbwa ti hambwandani Gotri tini okula kinani niliki tapwaki rini ni ete ti uchahambwandau.

⁶ Woro himanguto foti ti hima tape tini okoko-nandau sumbu tini ti sirinandau ti, hima tape tihi ichi'uchandau, woro himamwale tihi ti haro hinga.

⁷ Mini ele humwe ni dele mwanji hinga ma wunu sawendiriwa wu mendini wu sirinani kipe tumbwa sa wu da. Wowa apa hima le mwanji kwambu ki hinde wunu sawe kumbwa.

⁸ E, hima fori ele ri hima kupu leni, e, ele ri achehipache minde naha leni ri enepe nambwe nawa, rini Gotri ni sembe handau numbo tini gumwa ri sisindau. O hinga ti nawa, rini sembe handa nambwe hima leni ri dikisini rindo kapwa sumbu naha ki rarusindau.

⁹ E, sios to okulano himanguto lei hi ti chengi ki mi kai kinawa, kale humwe hinga lei hi tumbwa ma wunu kaisi. Asama wuhi ti 60 heiyete tokwe wu dasini hura funda wu lisini wu dani

¹⁰ ba fo ba fo tau kipe le wu randawani hi wuhi ti kipe sukwandaro le, wondani wui che leni kipe enependani ele biya ko ki taro hima leni ahi-rahi wu yakwandani sembe haro hima leni wu enependani nomo randau hima leni okulandani, e, ele tau kipe hinga tinda ete wu randaro humwe lei hi numbwa ma wunu kaisi.

¹¹ Apa mekupu ti nambwe himanguto lei hi ni kai kei. Hinde wowani, wui hima tape au wunu saiwa hima foki hura wu ai li ki wu hambwasini Kurais ni sirinandau numbo ni bwelefo kalefo o wu nakonda.

¹² Wokoni himanguto wu wa'aisini sios tau numbwa ra kinani mwanji kwambu ki metengei naha wu injiro tini wu hanja'aikonda. Wosiwa o keke wunu mwanji chele.

¹³ E, sumbu fwele wu wosindau ti, ka hinga. Wunu tau rani ano ti wu diyahasini saini hima i aka hima i aka wu indau. Woro wunu tauwofu tumbwa, mina, wunu mwanji ti hima i gumwa tokwe wu bwa'i bwatandani hima fwele bwandau mwanji tini wu etipe'atipendani hima le minambwe nasindau mwanji leni wu bwani indau.

¹⁴ Woro ai okokona ti, ele mekupu ti nambwe himanguto le sa wu ai anahopwesini che ti wu rasini o wui che ni wu enependani wui aka ti sa wu aulinda. O sumbu hinga wu wosiwa nui miho le kapwa mwanjiche fori hinde wunu bwa kumbwa.

¹⁵ Mi hambwanda, himanguto fwele sembe ha sumbu wuhi ti wu hanja'aisini kapwa hima ri, Saiten, ni wu sirinandau.

¹⁶ Sembe haro himiyama foti ti hima kupu lei nindo ki himanguto fwele dawa tinjenga sa wunu enependa. O hinga ti wosiwa sios wunu keke nomo hinde wu ra kumbwa. Wondawa sios bwarikapwa naha dau himanguto fweleni sa wu enependa.

Sios aulindau mekupu hima leni sawero mwanji

¹⁷ Kunu ele sios tau ni kipe tumbwa aulindau mekupu hima leni kipe naha wunu ku eripendani tau wuhi wu randau ti keke ya fwelenga ai ku owesini kipe naha ma wunu okulanda. Woro, metengei naha ku okulano mekupu hima le, ele hima ni Gotri mwanji ti tau kwambu naha ki wunu bwani ondiyakandiyandau mekupu hima leni ma wunu ku okula.

¹⁸ Nu hambwanda, Gotri chengi ete sawero: “Mini apa bulumakau ti witi yitindawa apa o omwe i takisopo ti ku injisi kei.” Wosini Gotri chengi ete ai sawero, “Tau ra himache fori ri randau tau keke ya ti ri toro sindau.”

¹⁹ Woro hima fori ka hinga ri sawewa, “Do sios aulindau hima fori kapwa sumbu wosiro,” wowa apa o mwanji hinga amaha'amahani mendi kei. Hima fisi namili hinga mini sawewa pwe mi bwe hambwa.

²⁰ E, sios aulindau mekupu hima fwele kapwa sumbu wu wowa, o sumbu wu wosiro ti ele sios hima i nindo ki amwei ma wunu wonorukwewa ele biya hima o sumbu ni wu heini sa wu aki.

²¹ Do mwanji, Yapai Gotri, Jisas Kurais, e, Gotri esiro ensel fwele okwe wui miyangingisopo naha ki mini a sawekonda. Mini hambwafwa'aisini o tau ma randa. Woro dele mwanji mini a sawendiriro ti hima fweleni kipe mi nani hima fweleni kapwa mi nandau sumbu mi hanja'aisini ele hima hinga tinda ete norukweni ma wunu ondiyakandiyanda. Apa hima fwele keke mi woni mwanji binda ki wunu mi sawendani hima fweleni mi diyahani mwanji kwambu ki wunu mi sawe kei.

²² E, apa hima fori sios aulino mekupu hima hinga tapa mihi mi owesini amaha'amahani rini esi kei. Foki hima fwelei kapwa sumbu keke huruhumba o mi heikonda. O keke minjenga mi aulindani kipe tumbwa ma da.

²³ Mini uku sumbwe minde naha numbwa a kei, waini uku gamweche ga ma anda. Won-dawa sembe we mihi ki dau akowe mini okulandawa gisi gisi mi mendindau hahungo mihi ti sa

humbu.

²⁴ E, mekupu hima fweleni mi esi kinawa, ka tini ma hambwa: Hima fwelei kapwa sumbu ti amwei naha sirasiwani hima le o tini wu heini metengei ete wu kilindau. Woro, hima fwelei kapwa sumbu ti wanisini ete da danimbwa gisi fwelekumbwa amwei sukwawanimbwa ya nu heju.

²⁵ Woro o hingambwa sumbu kipe okwe amwei naha dau. E, sumbu kipe fwele amahani ete amwei sukwanda nambwe. Dani inumbwa amwei sukwandau.

6

Tau ra himache leni sawero mwanji

¹ Ele sembe haro tau ra himache hinga wunu ka hinga sa wu hambwanda: “Tau a randau hacha ahi ri, rini hima kipe naha, hi rihi tini o a rasaikonda.” O hinga wu wondawa apa hima le Gotri hi tini kapwa tokwe wu saweni sembe ha himako i sumbu ni hinde wu rakai kumbwa.

² Woro ele tau ra himache le wui hacha ri rini sembe haro hima, o hinga keke apa ka hinga wu hambwa kei: “Rini nui hiparakambwe, o keke sa dawa ri mwanji ti a yetupwa.” O inaka hinga sa biya da. Wunu ka hinga sa wu hambwa: “Rini sembe haro hima, rini keke a wondau. Ri tau a rani rini ani okulandawani mwa'ambwe kipe le rini ki sukwandau. Woro o sumbu kipe.” Wunu o inaka hingambwa sa wu hambwasini tau ti kipe naha sa wu randa.

Mwa'ambwe miyafu torondau sumbu mu

Mini gisi gisi ele hima ni dele mwanji hinga ni ma wunu sawendani inaka wuhi ti ma wunu yeni rasaiwa sa wu randa.

³ E, hima fori Jisas mwanji do ni ri hanja'aisini ri inaka ki ele hima ni mwanji ba fo hinga ki wunu ri sawewa, rini nui Apukolaka Jisas Kurais mwanji tombwa kipe naha nunu ondiyakandiyawani Gotri sumbu kipe ti nu sirinandau sumbu nuhi ni ri hanja'aisindau.

⁴ Ori hima hinga nimba hi rihi tumbwa ri rasaindau, hambwache fori rini ki da nambwe. Mina. Rini kapwa tokwe indau inaka tumbwa ri hambwandani ele mwanji ni anangiya kinani ri anachiki anawambwaindau. Hima fori o sumbu hinga ri wosikowa ka sumbu hinga to ya sukwau: Hima foi mwa'ambwe ni ri heini ri okokonafuni kapwa inaka hambwakoni au anayendau sumbu ti, anasaweholiyandau sumbu ti, hima ni kapwa inaka hambwakoni wui mwanji ni mwe naha nanda nambwe sumbu ti,

⁵ e, gisi gisi ete wu anangiyandau sumbu ti. Woro ka sumbu hinga wosindau hima le, wui inaka ti walambe naha isindau, wondawani Gotri mwanji mwe naha ti wu toronambunda nambwe. Wondani ka hinga walambe ya wu hambwau, Gotri ni sembe hasini rini ni sirinandau numbo ti, ya mwa'ambwe to tandau numbo.

⁶ Mwe naha, Gotri ni akindani ri sumbu tini sirinandau hima ri, Gotri rini wosiro sumbu ni ri heini ka hinga ri hambwawa, “Ani yak-ito, ani eripe'aripendau,” wowa ori hima hinga mwa'ambwe kipe ti rini ki tinda talesindau.

⁷ Woro nu hambwanda, nuwai nunu raro gisi ki, mwa'ambweche fori nu nangi nangi nu

ta nambwe. Woro o hingambwa nu hakoni mwa'ambweche fori hinde apa nu rani nu i kumbwa.

⁸ Woro nunu ahirahi lenga nui tape ichakino mwa'ambwe hinga lenga nunu ki dawa, ka hinga ya ma nu sawe, “Yakito, nui chikiche ri.”

⁹ E, ya mwa'ambwe miyafu toro ki okokondau hima le, omwe leto pitawa ki raindau hinga ele simiyanehei sumbu ki wu hichakondau. Wokoni wu ambwatinambwatikoni wui inaka ki ele kapwa inaka sukwakowa walambe ya fiya wunu ikonda.

¹⁰ Ya miyafu toro ki okokonandau sumbu ti, ele kapwa sumbu miyafu o ki sukwandau. Hima fwele ya miyafu wu toro ki wu gi gi wu ikoni Gotri ni sembe haro sumbu ti wu hanja'aisini kapwa nomo ti wu rasini amwaka omwesika ki wu mendindau.

Ete da ete da himamwale kipe ma ete toronambusi

¹¹ Woro mini, Gotri hima, mini ele kapwa sumbu hinga ni gumwa ma sisini mi akini i. Wosini mini Gotri sumbu kipe naha ti, Gotri ni akindau sumbu mwe naha ti, sembe ha sumbu ti, hima keke wo sumbu ti, kwambu ki etisini ele nomo ni randau sumbu ti, e, mwanji wahapi ki bwandau sumbu ti, ele sumbu ni ya ma ete sirinanda.

¹² E, sembe ha sumbu mihi ti, au ti anayeni dikindau hinga ma anaye. Wosini ete da ete da himamwale kipe ti ma toronambusi. Hinde wowani, Gotri o himamwale kipe ni mi toro ki mini ucharo ti, ele hima miyafu lei wui

mwakambe ki mi etisini sembe ha sumbu mihi amwei mi sawero gisi ki mini ucharo.

¹³ Gotri rini ele mwa'ambwe ni himamwale ti ri owesindau, woro o Gotri ga, Pondiyas Pailat ri mwakambe ki hi rihi tini amwei sawero hima ri, Jisas Kurais, ga fi miyaningisopo ki ka mwanji ni mini ni a sawendirikondau.

¹⁴ Mini do Gotri mwanji ti mi hambwafwa'aisini ma sirinanda. Apa mi inaka ki mwanjiche fori ai jameko kei. O tau hinga mi randawa ele hima Gotri mwanji ni kapwa mwanji ti hinde apa wu bwa kumbwa. Mini o hinga ete mi hambwafwa'aisini dawa nui Apukolaka ri, Jisas Kurais, sa ri ai ta.

¹⁵ Gotri gisi foti ri ondiyasinda, woro o gisi naha ki Gotri Kurais ni amwei o ri rawarakonda. Gotri tombwa eripe'aripe mu ti rini ki dau, wosini rindombwa kwambu chele. Rindombwa ele king hinga tinda ete wui Apukolaka, e, rindombwa ele apukolaka hima lei wui Apukolaka.

¹⁶ Rini handa nambwe hima. Rini hi omwesika naha okundau ki ri dau, nunu apa nu ini hinde rini nu takai kumbwa. Do nuwe pe hima fori rini heinda nambwe, wosini ichakai okwe hima fo hinde rini hei kumbwa. E, hi omwesika rihi tinga, kwambu omwesika rihi tinga rini kumbwa o ete dakonda. Mwe naha.

Ya mwa'ambwe chele hima ni sawero mwanji

¹⁷ Do nuwe pe ya mwa'ambwe chele hima leni ka hinga ma wunu sawe, wunu apa hi wuhi rasaini do nuwe ki metengei humbundau dele mwa'ambwe ni toro ki wu mwale'akini inda kei. Mina. Ma wunu sawewa Gotri ni sembe mwe naha wu hasini sa rini wu nikisinda.

Hinde wowani, rindombwa nu kipeheki kinani ele mwa'ambwe kipe hinga tinda ete miyafu naha nunu ri handau.

¹⁸ Ele ya mwa'ambwe chele hima leni ma wunu sawewa ele sumbu kipe sa wu wosi. Wondani ele tau kipe wuhi sa wu rasirasini ele ni sa wu eripenda. Ete wondani gisi gisi ele mwa'ambwe wuhi fwele wu humwasindani ele heifundau hima leni sa wu handa.

¹⁹ O sumbu hinga wu wosiwa ichai sukwano gisi keke wunu okulano mwa'ambwe miyafu wu waukondau. Wosinumbwa wunu himamwale kipe mwe naha ti o wu torokonda.

Tau mihi ti hambwafwa'aisini randa

²⁰ Timoti, Gotri mini haro tau ti norukweni ma aulinda. Wondani Gotri sumbu tini sirinanda nambwe ele ahirahi mwe sukwanda nambwe mwanji ni gumwa mi si. Mwanji mwe ti gamboni ka hinga o wu uchanda, “Hambwa laka torondau sumbu.” Woro ka mwanji hinga ti o Gotri mwanji kipe tinga fi ana'omwemendindau.

²¹ Hima fwele ka mwanji hinga ni wu sirinani wu sawendau, “Nunu hambwa chele,” o mwanji hinga wu bwakoni sembe ha sumbu numbo mwe ni wu hanja'aihiro.

E, Gotri hima keke wo sumbu ti kunu ga o ya dakonda.

Kwanga New Testament
The New Testament in the Kwanga Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Kwanga long Niugini
copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kwanga

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0. You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 31 Aug 2023
9b9d210f-fdb8-5c15-b5b1-101223ee7f43